Kuva: Fairtrade Sweden

Polku kohti EUDR-valmiutta kahvin toimitusketjussa

Koskee mikro-, pien- ja keskisuuria sekä suuria kauppaa käyviä tai toimijoita

FAIRTRADE

Euroopan unionin osarahoittama

Viimeksi päivitetty: 15.9.2026

EU:n metsäkatoasetuksella (EUDR) pyritään varmistamaan, että EU:n markkinoille saatettavat hyödykkeet, mukaan lukien kahvi ja siitä jalostetut tuotteet, ovat metsäkatoa aiheuttamattomia ja kestävällä tavalla tuotettuja. Tämä ohjeistus on laadittu auttamaan tuottajia, yrityksiä ja Reilun kaupan kumppaneita ymmärtämään erityisesti kahvin toimitusketjuun liittyviä metsäkatoriskejä sekä noudattamaan EUDR-asetuksen vaatimuksia.

Kahvi- faktoja ja tunnuslukuja

Kahvia viljellään noin 12,5 miljoonalla tilalla niin kutsutulla kahvivyöhykkeellä. Tällä päiväntasaajan molemmin puolin ulottuvalla alueella on kahvinviljelylle suotuisat ilmasto- ja maaperäolosuhteet, ja se kattaa yli 50 maata. Monet kahvinviljelyalueet sijaitsevat maailman luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaimmissa ekosysteemeissä. I**lmastonmuutoksen myötä kahvia joudutaan kuitenkin viljelemään yhä uusilla alueilla, mikä uhkaa näiden ainutlaatuisten ekosysteemien luonnon monimuotoisuutta.**

Vuoteen 2050 mennessä suurten kahvintuottajamaiden arvioidaan menettävän **30–60 % kahvinviljelyyn soveltuvasta maa-alasta**. (Reilun kaupan riskikartta)

Kahvilla on **kolmanneksi suurin metsäkatoriski** kaikista EU:n tuomista maataloushyödykkeistä (Fern, 2025). Vaikka kahvinviljelyn osuus maailmanlaajuisesta metsäkadosta on vain enintään 7 %, **tietyillä alueilla se on kuitenkin merkittävä metsäkadon aiheuttaj**a. Esimerkiksi Vietnamin ylängöillä kahvinviljelyn osuus metsäkadosta on jopa 29 %. (SAFE, 2026).

Haasteet ja riskit

Metsäkadon taustalla on usein useita ympäristöön ja sosioekonomisiin tekijöihin liittyviä riskitekijöitä. Ne voivat ajaa kahvinviljelijöitä laajentamaan viljelymaitaan aiemmin metsän peittämille alueille. Metsäkadon taustalla vaikuttavien riskitekijöiden ymmärtäminen on keskeistä, jotta siihen voidaan puuttua tehokkaasti:

Tuotanto: aurinko- ja varjoviljelyn pinta-ala hehtaareina

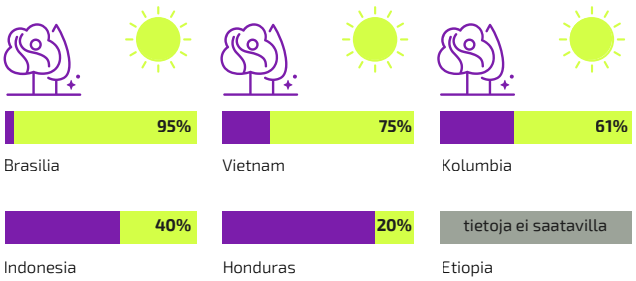

Coffee Barometer 2023

- Ilmastonmuutos: Kahvi on kuivuudelle erittäin herkkä viljelykasvi. Sadot pienenevät, ja kokonaiset tuotantoalueet muuttuvat kahvinviljelyyn soveltumattomiksi, samalla kun kasvien vastustuskyky tuholaisia vastaan heikkenee (Bilen, 2022). Tämän seurauksena viljelijät joutuvat siirtymään yhä korkeammalle, usein aiemmin metsän peittämille seuduille. (FAO, 2025)
- Pienviljelijöiden taloudellinen haavoittuvuus (TraceX, 2026): Viljelijöiden taloudelliseen haavoittuvuuteen vaikuttavat monet tekijät, kuten **hintojen vaihtel**u. Kun sadot pienenevät, viljelijöillä ei välttämättä ole taloudellista puskuria selviytyä tilanteesta. Tulojen ennakointiin liittyvät haasteet vaikeuttavat viljelijöiden mahdollisuuksia investoida kestävämpiin viljelyjärjestelmiin, mikä heikentää heidän kykyään selviytyä muutoksista ja sopeutua niihin (UNDP, 2024).
- Täyden auringonvalon kahvinviljelyn yleistyminen: Vastatakseen taloudelliseen haavoittuvuuteen viljelijät laajentavat viljelyalaansa ja siirtyvät perinteisistä varjoa tarjoavista peltometsäviljelyjärjestelmistä intensiivisempään täyden auringonvalon kahvinviljelyyn. Tämä siirtymä johtaa usein puiden raivaamiseen, mikä lisää metsäkatoa ja luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä sekä vaikeuttaa viljelijäyhteisöjen mahdollisuuksia sopeutua muutoksiin sekä turvata toimeentulonsa pitkällä aikavälillä. (Coffee Barometer, 2023)

Reilu kauppa ja EUDR

Euroopan markkinoilla tuotteita myyvien yritysten on pystyttävä osoittamaan, että niiden toimitusketjut ovat metsäkatoa aiheuttamattomia. Reilun kaupan kriteerit tukevat tuottajia ja yrityksiä EU:n metsäkatoasetuksen (EUDR) vaatimusten täyttämisessä. Reilujen toimeentulomahdollisuuksien ja eettisten tiedonhallintaperiaatteiden pohjalta toimiva Reilu kauppa tarjoaa yrityksille ja tuottajille tukea ja varmuutta EUDR-vaatimusten täyttämiseen sekä mahdollisuuden edetä pelkkää vaatimustenmukaisuutta pidemmälle kohti vaikuttavaa metsien suojelua. Useat avustusohjelmat tukevat tuottajia ja pienyrityksiä valmistautumisessa EUDR-vaatimusten täyttämiseen.

1 Vahvistetut maantieteelliset sijaintitiedot

Reilu kauppa tarjoaa tuottajaorganisaatioille käytännön tukea ja digitaalisia työkaluja maantieteellisten sijaintitietojen keräämiseen, laadun tarkastamiseen ja jakamiseen EU:n TRACES-alustan edellyttämässä muodossa. Reilun kaupan Plot Insights -työkalun avulla tuottajaorganisaatiot voivat saada riskianalyysiraportteja sekä lähes reaaliaikaista tietoa jatkotoimia edellyttävistä riskeistä.

2 Metsäkadon seurantatiedot

Reilun kaupan kumppani Satelligence laatii jokaiselle Reilun kaupan tuottajaorganisaatiolle korkealaatuisen metsäkatoriskianalyysin. Satelligence hyödyntää alansa edistyksellisimpiä räätälöityjä satelliittikuvantamisen, visualisoinnin ja riskien tunnistamisen teknologioita, mikä vähentää virheellisiä havaintoja ja tuottaa hälytyksiä maa-alueista, jotka sijaitsevat metsäkatoalueilla, niiden läheisyydessä tai suojelualueilla.

3 Riskinarviointia tukevat tiedot

Yrityksillä on pääsy Reilun kaupan riskikarttaan riskinarviointiensa tueksi. Riskikartta tarjoaa uusimmat tiedot metsäkadon riskeistä Reilun kaupan sertifioimien hyödykkeiden ja alkuperämaiden osalta, tuottajien itsensä vahvistamien näkemysten pohjalta. Yritysten toimitusketjuista voidaan lisäksi laatia räätälöityjä riskiraportteja lisäpalveluna.

4 Toimitusketjun alkuvaiheen jäljitettävyys turvallisen ja auditoitavan maantieteellisten sijaintitietojen vaihdon avulla

Kun kauppasopimus on tehty, viejät ja maahantuojat voivat turvallisesti saada EUDR-asetuksen edellyttämät maantieteelliset sijaintitiedot Reilun kaupan tuottajaorganisaatiotoimittajiltaan Fairtrace-järjestelmässä toteutettavan uuden digitaalisen suostumusmenettelyn kautta. Fairtrace on järjestelmä, jossa Reilun kaupan tuotteiden myyntiä seurataan koko toimitusketjun laajuudelta.

Saman osuuskunnan yksittäisten maa-alueiden maantieteelliset sijaintitiedot voidaan yhdistää alan yleisesti käytössä oleviin jäljitettävyystunnisteisiin, kuten kahvin ICO-koodiin, tai muihin sisäisiin tunnisteisiin, kuten osto- tai toimitustilausnumeroihin. Nämä tunnisteet on yhdistetty yksilölliseen sopimukseen Fairtrace-järjestelmässä. Tuottajaorganisaatiot voivat antaa suostumuksensa näiden tietojen jakamiseen viejän ja maahantuojan kanssa sopimuksen yhteydessä. Näin tuottajan ja maahantuojan välisestä asiakirjojen vaihdosta jää tarkastettavissa oleva dokumentaatio, ja samalla käytettävissä on EUDR-asetuksen mukaisten asianmukaista huolellisuutta koskevien vakuutusten laatimiseen tarvittava tietoaineisto. Tätä prosessia voidaan hyödyntää myös muiden kuin Reilun kaupan tuotteiden yhteydessä, mikä helpottaa tuottajaorganisaatioiden tiedonhallintaa useissa ostajasuhteissa.

5 Pelkkää vaatimustenmukaisuutta pidemmälle

Reilun kaupan tuotteiden hankinta auttaa vähentämään metsäkatoon liittyviä riskejä puuttumalla metsäkadon perimmäisiin syihin. Tähän sisältyvät muun muassa köyhyyden torjunta toimeentulon turvaaviin viitehintoihin perustuvan hinnoittelun ja tulonlähteiden monipuolistamisohjelmien avulla, Reilun kaupan tuottajaverkostojen tarjoama käytännön koulutus ilmastonmuutosta kestävistä viljelykäytännöistä ja metsien suojelusta sekä Reilun kaupan kriteerien vaatimukset, joiden mukaan kauppaa käyvien on muun muassa tuettava osuuskuntien metsäkadon ehkäisemiseen tähtääviä toimia.

Näin se toimii

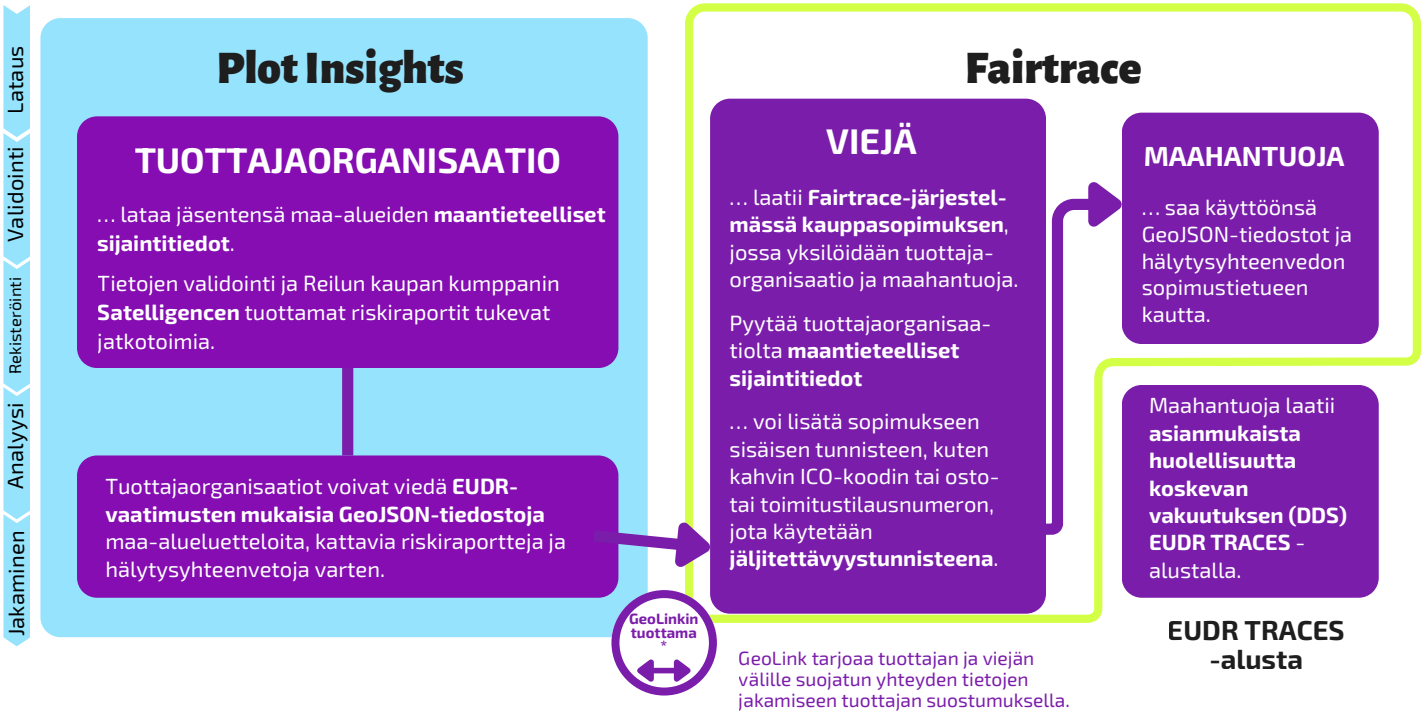

Mitä Reilu kauppa tarjoaa	Keskeiset hyödyt
EU:n TRACES-yhteensopivat maantieteelliset sijaintitiedostot (GeoJSON-muodossa) ja Satelligence-varoitusten yhteenveto	• EUDR:n mukaiset tiedot ja tiedostomuodot • Helppo integroida maahantuojien asianmukaista huolellisuutta koskeviin prosesseihin
Tietojen jakaminen tuottajaorganisaation suostumuksella	• Lain ja eettisten periaatteiden mukaisuus • Kunnioittaa tuottajien oikeuksia ja vahvistaa luottamusta
Jäljitettävä ja auditoitavissa oleva toimitusketju	• Toimitusketjun alkuvaiheen jäljitettävyys tilalta maahantuojalle asti on mahdollista • Vahvistaa toimitusketjun kumppaneiden välistä luottamusta ja läpinäkyvyyttä
Lähes reaaliaikainen metsäkadon riskianalyysi tuottajaorganisaatioille	• Tuottajaorganisaatioiden ongelmien ennakoiva havaitseminen • Tukee riskien ymmärtämistä ja vähentämissuunnitelmien laatimista • Tuottajaorganisaatiot voivat jakaa yhteenvedon riskihälytyksistä kumppaneilleen
Valmiuksien kehittäminen ja paikallinen tuki tuottajaorganisaatioille	• Tukee pienviljelijöitä kestävällä tavalla • Parantaa tietojen laatua ja tukee vaikuttavaa metsien suojelua
Tukea EU:ssa toimiville mikroyrityksille sekä pienille ja keskisuurille yrityksille LIFE FairTHRIVE -hankkeen kautta	• Resurssit, koulutukset ja parhaiden käytäntöjen tuki EUDR-valmiuden kehittämiseen

EUDR-valmius Reilun kaupan avulla

eudrsupport@fairtrade.fi

Oliko tästä sinulle hyötyä? Kerrothan meille!